

Objem zvoka

UVODNA BESEDA

Eva Kohl ,MED-EL

Dragi strokovnjaki, družine in sodelavci!

Pred desetimi leti se je v Sloveniji izvedla prva operacija polževega vsadka. Čestitamo kliniki v Ljubljani ob tem jubileju! Ta prva operacija je bil pomemben korak za napredek gluhih otrok in odraslih. S tem so se odprle nove možnosti za vstop v akustično orientiran svet. Seveda ne moremo obstati le pri medicinskih aspektih tehničnih pripomočkov: potrebna je rehabilitacija ob podpori strokovnih timov in sodelavcev. V tej povezavi nam je zadovoljstvo, da pri **MED-EL**-u podpremo publikacijo Objem zvoka in sodelujemo pri posredovanju informacij in napredku rehabilitacije.

(več o tem na strani 3)

Polžev vsadek	2
Novosti podjetja MED-EL	3
Dnevi Petra Guberine	4
»Listen to learn Conference«	6
Delavnica v Kufsteinu	8
Prisluhnimo otrokovemu govoru	10
Učiti se, učiti in zopet učiti...	12
Mojca odgovarja	13
Prednosti implantacije polževih vsadkov pri majhnih otrocih	14
Piknik 2006	16
Polžki	17
Sarin šesti rojstni dan	17
Glasbene drobtinice	18
Poročilo iz 9. konference o kohlearnih implantih	22

Informacije

Z vašimi vprašanji se lahko obrnete na člane Tima za polžev vsadek Centra za sluh in govor Maribor.

Tel: 02/228 53 40
02/228 53 46 (amb.)
02/228 53 44 (šola)
Fax: 02/228 53 63

E-mail:
nada.hernja@guest.arnes.si
alenka.werdonig@guest.arnes.si
diana.ropert@guest.arnes.si
sergeja.groegl1@guest.arnes.si
irena.furjan1@guest.arnes.si
milan.brumec@guest.arnes.si

Spletna stran:
<http://www.z-csg.mb.edus.si/>

Časopis izdaja Center za sluh in govor Maribor,
Tim za polžev vsadek
Vinarska 6
2000 Maribor

Odgovorna urednica Nada Hernja
Lektorirala Tjaša Burja
Uredila in za tisk pripravila
Milan Brumec in
Irena Furjan Varžič

Časopis je brezplačen in izhaja v nakladi 500 izvodov.
Na leto izidejo 3 številke.

POLŽEV VSADEK

Milan Brumec, Center za sluh in govor Maribor

SLUH IN NJEGOVA IZGUBA

Zvok iz okolice potuje v uho, kjer se spremeni v takšno obliko, da ga naši možgani prepoznajo.

Zvočno valovanje iz okolice potuje od zunanjega v srednje uho, kjer povzroči nihanje bobniča. Preko slušnih koščic se valovanje prenese do polža, v katerem lasne celice pretvarjajo mehanske vibracije v šibke električne impulze, ki jih slušni živec prenese do možganov.

Ko je ta pot ovirana, slabše ali nič ne slišimo. Kadar slišimo slabše, smo naglušni in si pomagamo s slušnimi aparati.

Če niti s slušnimi aparati ne slišimo, smo gluhi. V tem primeru nam morda lahko pomaga polžev vsadek.

KAJ JE POLŽEV VSADEK?

Polžev vsadek je elektronska naprava, ki zvok iz okolice pretvarja v električne impulze, ki jih možgani lahko "razumejo".

Polžev vsadek je sestavljen iz zunanjega in notranjega dela.

Zunanji deli polževega vsadka:

- mikrofoni: sprejema zvoke iz okolice; nameščen je za ušesom (na procesorju) ali na oddajniku;

- procesor signalov: majhen računalnik, ki signal iz mikrofona spremeni v električne impulze; vsi novejši modeli so že zauheljni;

- oddajnik: plastičen obroč z navitjem in magnetkom; prenese signal iz procesorja govora v sprejemnik (notranji del).

Notranji del polževega vsadka:

- sprejemnik: sprejema signale iz oddajnika in jih razporeja na polje elektrod; vstavljen je pod kožo za ušesom;

- polje elektrod: nameščene so v polžu; preko njih se električni impulzi prenesejo na slušni živec.

ALI S POLŽEVIM VSADEKOM TAKOJ SLIŠIM?

Ne! Po operaciji, ta običajno traja od 2 - 3 ure, ostane pacient do enega tedna v bolnišnici, dalje pa okreva doma. Večina se v tem času počuti normalno. Po približno mesecu dni mu strokovnjaki na kliniki dodajo še zunanje dele polževega vsadka, pri čemer je potrebna prva nastavitev procesorja govora glede na njegove individualne potrebe. Nastavitev ni enkratno dejanje. Na začetku so nastavitve bolj pogoste, kasneje pa enkrat letno, oz. po potrebi.

Napredek in uspeh sta odvisna od mnogih dejavnikov, predvsem od tega ali je gluha oseba že slišala, ali pa je gluha od rojstva. Na vsak način pa polžev vsadek pomeni lažjo orientacijo gluhe osebe in olajšano pot pri učenju poslušanja in govora.

Sama vstavev polževega vsadka ni dovolj za uspešno pridobivanje slušno-govornih sposobnosti, zato uporabnike usmerimo v rehabilitacijo.

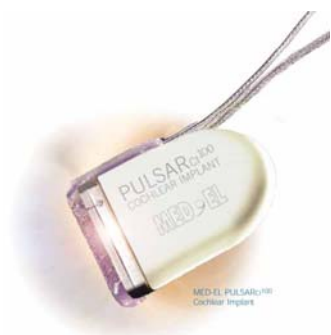

polževega vsadka v Sloveniji

NOVOSTI PODJETJA MED-EL

Eva Kohl, Med-el

Za nas je pomembno, da za naše uporabnike polževega vsadka ponudimo najboljšo tehnično podporo. Zadovoljni smo, da smo našli ustreznega partnerja za servis; to je firma WIDEX d.o.o., ki je že leta posredovala rezervne dele za polžev vsadek. (nadaljevanje s prve strani)

Za nas je seveda pomembno, da ponudimo najboljšo tehnično podporo za naše uporabnike polževega vsadka. Zadovoljni smo, da smo v tej povezavi našli ustreznega partnerja za servis; to je firma WIDEX d.o.o., ki je že leta posredovala rezervne dele za polžev vsadek. Od februarja tega leta ponuja Widex v podružnici v Ljubljani podporo in popravila za MED-EL-ove sisteme polževega vsadka, zato da uporabnikom v primeru okvare prihranimo čakalno dobo na kliniki.

Že dve leti je na razpolago nov tip polževega vsadka PULSARCI¹⁰⁰, ki omogoča inteligentno istočasno paralelno stimulacijo (IPS™) več kanalov, v svetu najdaljšo elektrodo za globoko vstavljanje z maksimalnim varovanjem struktur notranjega ušesa, kot tudi visoko stopnjo stimulacije. Zato je prvič omogočeno prenašanje dodatnih informacij (finih delov) jezikovne strukture.

Istočasno z desetletnico PV v Sloveniji lahko v MED-EL-u predstavimo MAESTRO, sistem polževega vsadka s pomembnimi tehnološkimi novostmi. Že letos lahko pričakujemo dva govorna procesorja z novo mikročip tehnologijo; OPUS 1 zadržuje zanesljivo obliko TEMPO+ procesorja, medtem ko ima OPUS 2 novo ergonomsko obliko brez stikal z daljinskim upravljanjem (FineTuner), integrirano telefonsko tuljavo in FM sistemom.

Procesorji OPUS so najmanjši in najtanjši procesorji govora na tržišču in omogočajo uporabo novih govornih strategij za dobro razumevanje govora. Kljub temu je zagotovljeno 3 – 5 dnevno trajanje baterij, neodvisno od nivoja stimulacije ali kvalitete signala. Vsem uporabnikom, ki bi lahko pridobili z novimi procesorji, smo na voljo za informacije.

Tudi elektronika bodočnosti I¹⁰⁰, ki je vgrajena v PULSARCI¹⁰⁰, je ponujena v obliki novega implantata SONATATI¹⁰⁰. Ta ima najmanjše in najtanjše ohišje iz titana trenutno na tržišču.

O naših novostih se pozanimajte na naši domači strani www.medel.com ali pa nas obiščite na

hearLIFE

3.slovenskem posvetu o rehabilitaciji oseb s polževim vsadkom, ki bo od 10. - 11. novembra v Mariboru.

Želimo vam mnogo zadovoljstva pri prebiranju časopisa in prijetne poletne mesece!

DNEVI PETRA GUBERINE

Ob 45. letnici Poliklinike za rehabilitacijo sluha i govora SUVAG Zagreb

Nada Hernja, Center za sluh in govor Maribor

Akademik Petar Guberina

Od 25. do 27. maja je v Zagrebu potekal tradicionalni mednarodni simpozij, ki ga od leta 2005 imenujejo Dnevi Petra Guberine.

Petar Guberina je temelje današnje Poliklinike Suvag postavil že leta 1954. Leta 1961 je država ustanovila Centar za rehabilitacijo sluha i govora, ki se je 1974 leta preimenoval v Centar SUVAG in 1994 v Poliklinika za rehabilitacijo sluha i govora SUVAG.

Verbotonalno metodo je Petar Guberina definiral v svoji Lingvistiki govora: govor je struktura zvoka in giba s telesom, kot izvorom in možgani kot procesorjem govornih vsebin in njegovih oblik.

Osnove:

- Individualno prilagajanje zunanjim in notranjim okoliščinam, pri čemer prihaja do transferja prestavljanja optimalne razumljivosti govora.
- Slušni sistem je samo del dobro organiziranega

spaciocepcijskega sistema, ki povezuje tip, propriocepcijo, vestibularni sistem, sluh in vid.

- Celo telo sodeluje v sprejemanju in pošiljanju govornih sporočil. Fonetska ritmika je skupina pedagoških postopkov, ki temeljijo na fonetskih in akustičnih karakteristikah glasov ter telesu, ki jih ustvarja v prostoru.

Simpozij se je tudi letos pričel s čudovito predstavo otrok z naslovom »Samo se srcem dobro vidi«. Predstavo zgodbe »Mali princ« so z veliko strokovnega znanja in entuziazma pripravljali strokovnjaki Poliklinike Suvag, odigrali pa so jo otroci z motnjami sluha in govora v hrvaškem narodnem gledališču.

V popoldanskem delu simpozija so prvi dan v uvodnih temah priznani avtorji govorili o univerzalnih temah:

- Claude Roberge: Filozofija verbotonalnega sistema
 - Marijan Biškup: Medicina - etika - umetnost
 - Ivica Kostović: Pomen prehodnih laminarnih oblik organizacije kortikalnih poti za plastičnost in obnovo funkcije
 - Paul Avan: Evolucija in sedanje omejitve v kohlearni implantaciji gluhih otrok
 - Miroslav Prstačić: O umetnosti, resonantnih prostorih v telesu, terapiji in rehabilitacijskih znanostih
- in nadaljevali s temo: Umetnost in verbotonalna metoda

Ta dan so predstavili tudi posterje. Slovenski poster z naslovom »Od malčka do vseznalčka« avtoric: E. Perišin, M. Medved, I. Bučar-Jejčič, B. Tetičković, B. Podboj, N. Košir je požel veliko pohvalo in zanimanje za delovne zvezke, ko bodo natisnjeni.

V petek, 26. maja dopoldan so na temo: »Petar Guberina in AVGS pristop k učenju jezika« govorili tuji strokovnjaki, ki v svojih državah uporabljajo in razvijajo metodo AVGS. Žal je v Sloveniji premalo znan Guberinov prispevek k razvoju te izredno uspešne metode učenja tujega jezika.

Popoldanski program na temo »Rehabilitacija« je bil zanimiv, saj

Poliklinika za rehabilitacijo sluha in govora SUVAG

se je zvrstilo kar nekaj različnih tem s področja rehabilitacije.

Slovenski prispevki so bili vsi trije iz Centra za sluh in govor Maribor. Kolegici Marija Meolic in Barbara Tetičković sta prikazali področje rehabilitacije otrok z avtizmom. V prvem prispevku »Tilen« smo bili priča uspešni življenjski poti avtističnega dečka, ki s pomočjo družine in vseh strokovnjakov premaga

izzive redne osnovne šole. Drugi prispevek je orisal metodo izkustvenega učenja v razredu, kamor so vključeni trije učenci z diagnozo avtizma.

Prispevek Branke Prosnik: »Rehabilitacija afazij v Mariboru od prof. Stajnko do danes« je spomnil na veličino prof. Margerite Stajnko, ki je osnovala mariborski Center za sluh in govor in pionirsko uvedla rehabilitacijo na oddelku za nevrokirurgijo mariborske bolnišnice.

V soboto, 27. maja nas je čakal dan, ki je bil posvečen polževemu vsadku.

Med različnimi zanimivimi prispevki smo se pojavili tudi mi. Iz mariborskega centra sva s kolegico Diano Ropert posredovali spoznanja na dve

temi:

Razvijanje poslušanja pri malih otrocih s PV in

Rehabilitacija oseb s polževim vsadkom- danes in jutri, kjer smo prikazali rezultate »naših šolarjev«, ki so bili večinoma operirani kasneje, a kljub temu uspešno razvijajo svoje jezikovne sposobnosti.

Kolegice iz Centra v Portorožu so v svojih dveh prispevkih pokazali: skupinsko delo s polževim vsadkom (I. Bučar-Jejčič, J. Urbanc) in

izkušnje v napredku otrok s PV (T. Filipčič-Mrak)

Ker je tudi na Hrvaškem letos 10 let od prve operacije polževega vsadka, smo z zanimanjem spremljali dva prispevka o

preteklem obdobju.

Boris Pegan je v imenu svoje klinike predstavil 10 let kohlearne implantacije na Hrvaškem in nakazal odprta vprašanja, ki zaradi nedorečenega financiranja visijo v zraku.

Branka Šindija je s prispevkom 10 let Centra za polžev vsadek iz vidika staršev predstavila rezultate vprašalnika, ki ga je izpolnilo okoli 200 staršev. Odgovarjali so na vrsto vprašanj o njihovih izkušnjah ob diagnozi, operaciji, rehabilitaciji, tehniki in servisih za aparate. Ocenjevali so delo strokovnjakov, aparate ter ovrednotili svoje zadovoljstvo ali nezadovoljstvo z polževim vsadkom.

Simpozij se je zaključil z otvoritvijo novega prizidka Poliklinike Suvag.

»LISTEN TO LEARN CONFERENCE«

S POSLUŠANJEM DO ZNANJA

Kajetany, 4.– 5. maj 2006, Poljska

Mihela Medved, Center za korekcijo sluha in govora Portorož

Firma Cochlear je skupaj z Institutom za fiziologijo in patologijo sluha, Kajetany ter poljskim predstavnikom Cochlear-ja Medicus, organizirala mednarodno konferenco na Poljskem z naslovom »S poslušanjem do znanja«. Iz Slovenije smo se je udeležile po ena predstavnica iz vsakega od treh zavodov ter Erika Dolinšek iz Salus-a, ki je bila hkrati tudi odličen organizator potovanja.

Po nekaj zapletih, kot se za vsako dolgo potovanje spodobi, smo le odletele v Varšavo in nato še s taksijem do našega hotela, ki je bil na samem, v gozdu in daleč od naselja. Že med vožnjo se nam je začela prebujati domišljija in temačni prizori iz filmov, kar je v nas spodbujalo dobro voljo in smeh. V recepciji pa nas je sprejel zelo prijazen receptor in strahovi so se razblinili.

Po obilnem zajtrku je prišel po nas taksi in nas odpeljal v Kajetany, v Mednarodni center za sluh in govor, na konferenco.

Ko smo se pripeljale pred Center, smo bile zelo presenečene nad lepoto, urejenostjo in sodobnostjo ustanove, ki deluje od leta 2003.

Tudi organizacija same konference je bila na vrhuncu, ravno tako tudi vsebina strokovnih predavanj in izbrani predavatelji. Oba dneva sta potekala približno enako: predavanja in delavnice. Zvečer so nas pred skupno večerjo presenetili z zelo zanimivim koncertom šansonov, kjer je

pevka pela in hkrati kretala v znakovnem jeziku ter recitalom, kjer je avtorica recitala svoje pesmi, ki jih je dramski igralec prevajal v znakovni jezik. Drugi dan smo si med odmorom za kosilo ogledali še Center, v katerem delujejo: klinika za kirurško otorinolaringologijo, foniatrična klinika, tim za implante, tim za audiologijo in audioprotetiko, tinitus tim ter tim za rehabilitacijo. Je najsodobneje opremljen, z vrhunsko tehnologijo in z mladim, ambicioznim, samozavestnim strokovnim kadrom. V Centru je tudi konferenčna dvorana z najsodobnejšo avdiovizualno opremo, kjer lahko med drugim neposredno spremljamo vse vrste operacij, tako kakor, da smo sami operaterji, saj je v kirurškem mikroskopu tudi kamera. Veliko pozornosti namenjajo tudi praktičnemu

učenju in vajam bodočih kirurgov v posebnih laboratorijih, kjer se urijo in simultano »operirajo« na pravih mastoidnih kosteh, ker so povezani preko kamer z operacijsko dvorano. Seveda brez skupinskega slikanja vseh udeležencev tudi ni šlo. Kljub vsemu, da nas je bilo približno 150, smo pred zaključkom konference vsi prejeli še sliko.

Konferenco sta odprla gostitelj prof. Henryk Skarzynski in glavna organizatorka dr. Monika Lenhardt. Prof. Skarzynski je med drugim povedal tudi dva zanimiva podatka, da so v lanskem letu naredili v tem Centru največ operacij za polžev vsadek na svetu in da imajo vse porodnišnice na Poljskem presejalne teste.

Nato smo takoj nadaljevali s prvo predavateljico Judith Simser, Ottawa, Kanada. Je tudi

Z leve proti desni: Barbara, Mihela, Erika, Diana

mati gluhega sina, ki se je pri dvajsetih letih naučil znakovnega jezika, pri enaintridesetih letih se je odločil za polžev vsadek, sedaj jih ima dvainštirideset in še vedno hodi na individualne vaje, predvsem zato, da utrjuje komunikacijske veščine. Je uspešen advokat in ima svojo družino. Vsa njena predavanja in delavnice so bila prežeta z veliko teoretičnega znanja, ki pa se nenehno prepleta z bogatimi lastnimi izkušnjami kot matere gluhega otroka ter kot zelo uspešne rehabilitatorke. Najbolj pa me je navdušila s praktičnostjo in enostavnostjo pri izbiri vsebin ter materialov v habilitaciji oz. rehabilitaciji poslušanja in govora. Vse kar potrebujemo, je okoli nas, od predmetov in vsakodnevnih aktivnosti, saj nam je cilj funkcionalni jezik, to je, da lahko z otrokom govorno komuniciramo o resničnih stvareh, situacijah, potrebah iz družine, da nam lahko pove kar bi nam ON rad povedal, imel, hotel..., ne pa kar bi mi radi, npr. barve, številke.

Tudi temperamentne predavateljice Jacqueline Stokes, Elizabeth Tyszkiewicz in Catherine Labate, Oxford, Anglija, so bile zelo prepričljive z veliko znanja in praktičnimi izkušnjami. Poudarjale so, da moramo pri delu uporabljati čimveč odprtih vprašanj oz. spodbud kot npr. »povej-te več, kaj še«. Velik poudarek so namenile tudi rednemu preverjanju delovanja katerega koli slušnega aparata z Ling glasovi. To je enostaven, hiter, a zelo koristen preizkus poslušanja, ki ga lahko izvajajo vsi, ki se z otrokom ukvarjajo.

Na koncu lahko strnem še nekaj naslednjih misli in nasvetov, ki so jih poudarjale vse predavateljice:

Čim zgodnejša diagnostika,

takojšnja dodelitev najboljših slušnih aparatov, obravnava. Idealen čas za polžev vsadek je med devetimi meseci in drugim letom.

POSLUŠANJE je temeljni kamen za razvoj mišljenja in učenja.

Otrokom je potrebno veliko brati na glas.

Graditi partnerski odnos med rehabilitatorji in starši, ki so enakovredni član tima.

Delo s starši.

Uporabljati vsa razpoložljiva slušna pomagala (FM sistem...) Zanimiv je bil tudi prispevek Joanne Szuchnik iz Centra Kajetany, ki je predstavila njihov program dela z otroki s polževim vsadkom: individualno delo, svetovanje staršem, glasbena vzgoja, počitniška rehabilitacija s starši, masaže, psihomotorne vaje in vaje velike motorike.

Iz Švedske in Norveške sta Anna Persson in Ingeborg Orn predstavili izobraževalni program AVT terapevta za učitelje gluhih in govorno motenih v Skandinaviji. Leta 2003 je Warren Estabrooks začel z izobraževalnim programom »Listening for life - Poslušanje za življenje« učiteljev gluhih in govorno motenih. Do sedaj so že trije izmed njih dobili licenco in bodo izobraževali druge učitelje. To so skromni a odločni začetki spreminjanja Skandinske mentalitete in celotnega vzgojno izobraževalnega procesa, kjer je kultura gluhih zelo močna, saj je v teh državah že od 1981 leta znakovni jezik z zakonom priznan za materni jezik gluhih. Vendar se vse več staršev odloča za govorjeni jezik kot primarni jezik. Tudi operacije za polžev vsadek izvajajo od leta 2003 na obe ušesi.

Nato je Kate Hanvey, Birmingham, Anglija, predstavila

zelo zanimiv »Mali govorni paket«, ki je namenjen staršem (od trenutka, ko izvedo za diagnozo svojega novorojenčka) in rehabilitatorjem. Opremljen je tudi z DVD-jem. Vesela novica je, da ga tudi pri nas že prevajajo.

Konferenca se je zaključila z okroglo mizo, kjer so sodelovale vse predavateljice. Eno izmed številnih vprašanj je bilo:

Kako dolgo traja terapija? Vsi odgovori so bili podobni, da traja eno uro, enkrat do dvakrat na teden, dve leti, nato le občasno. V Centru, Kajetany pa 30 min. pri govornem terapevtu, 30 min. pri psihologu in še 30 min. pri audiologu.

Glede integracije so si tudi bile enotne, od 30% – 92% je integriranih v redne vrtnice, šole. Če je otrok dobil polžev vsadek pred drugim letom, je integracija uspešna.

Kot zanimivost morda še to, v ZDA polžev vsadek plačajo, v Kanadi ga plača zavarovalnica, drugega pa moraš plačati, v Švici je običajno, da dobijo oba vsadka, ki ju plača zavarovalnica, tudi na Poljskem je nekaj oseb z obojestranskim polževim vsadkom, vendar je to izjema.

Monika Lenhardt je zaključila razpravo, da se moramo boriti, da ne bi bilo čakalnih listov za polžev vsadek in za kvalitetno rehabilitacijo, ki bo dostopna vsem.

Pozdravil nas je še gostitelj prof. Henryk Skarzynski in nam želel srečen povratek domov.

Konferenca je bila zame zelo zanimiva, veliko imamo skupnega, podobnega in morda kaj tudi boljše, manjka pa nam sistematičnih in poenotenih zapisov različnih protokolov.

Cochlear™ Hear now. And always

DELAVNICA V KUFSTEINU

Alenka Werdonig, Center za sluh in govor Maribor

V aprilu 2006 je v avstrijskem Kufstainu potekala delavnica z naslovom Paediatric Assessment Workshop (Ocenjevanje razvoja govora - v prostem prevodu). Delavnico je organizirala firma MED-EL in nas prijazno povabila, da se je udeležimo. Pričakovali so tudi aktivno udeležbo naše kolegice Irene Furjan-Varžič, ki za slovenske razmere prireja enega njihovih vprašalnikov. Ker pa je imela Irena v času, ko je potekala delavnica, veliko važnejše opravke – postala je namreč mlada mamica, sva se delavnice udeležili Diana Ropert in Alenka Werdonig in to le kot poslušalki.

V firmi Med-El imajo v Innsbrucku razvojni oddelek, v okviru katerega deluje ekipa strokovnjakov, ki razvijajo merske inštrumente, s katerimi je omogočeno spremljanje razvoja poslušanja in govora pri otrocih s polževim vsadkom.

Pred desetimi leti je bila dana prva pobuda za razvoj testne baterije, s katero bi bilo mogoče zanesljivo slediti razvoju poslušanja pri otrocih, ki so dobili polžev vsadek. Nastal je test EARS, ki je bil prva testna baterija, razvita pri podjetju Med-El, s katero je bilo mogoče preverjati poslušanje. Uporabna je bila na dveh področjih: predvsem kot pomoč terapevtom otrok s PV za ocenitev njihovega poslušanja in kot raziskovalni pripomoček s katerim sledimo napredovanju otrok, ki so prejeli PV, na mednarodnem nivoju. Sčasoma so se potrebe populacije, ki ima PV, spremenile – zaradi slušnega screeninga novorojenčkov so operirani vedno mlajši otroci, zaradi blažjih kriterijev, dobijo PV tudi najstniki. EARS je moral slediti tem razvojnim spremembam in družina testov se je povečala. Tako že nekaj časa uporabljajo LittleEARS, tik pred začetkom uporabe pa je tudi TeenEARS. Delavnica v Kufsteinu je bila namenjena predvsem predstavitvi novih

testnih baterij, praktičnemu prikazu uporabe testov na mednarodnem nivoju ter predstavitvi razvojnih načrtov na področju ocenjevanja poslušanja.

LittleEARS testna baterija

Uporablja se za gluhe in naglušne malčke. Za uspešno rehabilitacijo slušnih izgub je nujna zgodnja diagnostika in obravnava. V okviru tega pa so potrebni tudi veljavni ocenjevalni inštrumenti na področju poslušanja in govora. Baterija LittleEARS je sestavljena iz treh modulov:

1. VPRAŠALNIK LittleEARS. Namenjen je staršem, sestavljen iz 35 vprašanj, uporaben je za kontrolo razvoja poslušanja po slušnem screeningu novorojenčkov in ugotavlja predverbalni avditorni razvoj pri otrocih pod dvema letoma starosti. Vprašanja preverjajo vse vrste reakcij na avditivne dražljaje od rojstva do 24. meseca starosti, primeren pa je tudi za vse prejemnike PV do njihove slušne starosti dve leti. Vprašalnik je bil preveden in standardiziran v več jezikov (pripravlja se tudi standardizacija testa, prevedenega v slovenski jezik). Primerjave rezultatov iz več držav so pokazale, da je krivulja napredka povsod zelo podobna, kar je razumljivo, saj

gre za predverbalne avditorne reakcije. Zanimiva je tudi primerjava z napredovanjem dojenčkov, ki slišijo od rojstva in otrok, ki so prejeli PV: le-ti dosežejo vse točke na testu že po 12 mesecih poslušanja s PV, medtem ko dojenčki, ki slišijo od rojstva, dosežejo tak rezultat povprečno pri 20 mesecih starosti. Vprašalnik tudi razlikuje med otroci, ki nimajo dodatnih težav in tistimi, ki jih imajo.

2. DNEVNIK LittleEARS.

Namenjen je staršem in terapevtom, ki z njegovo pomočjo sledijo zgodnjemu razvoju poslušanja in govora otrok z izgubo sluha. Znanstveniki so dokazali, da je starševsko opazovanje otroka pomemben instrument za ugotavljanje napredka pri otroku, prav tako pa je terapevtu v korist, če dokumentirano zapisuje svoja opazovanja. Dnevnik je zasnovan na podlagi uporabe približno 15 razvojnih lestvic, ki se uporabljajo pri dojenčkih, ki slišijo, v obdobju od 0 do 24 mesecev starosti. Dnevnik je sestavljen iz treh zvežčičev: Zvežčič za starše vsebuje navodila, slovar in tabelo za zapisovanje otrokovih prvih 100 besed. Zvežčič za terapevta vsebuje informacije in tabelski pregled zgodnjega razvoja poslušanja in govora. LittleEARS dnevnik pa ima prostor za osebno dokumentiranje

staršev, kaj in kako otrok napreduje v prvih 26 tednih po nastavitvi PV. V prvi vrsti je Dnevnik namenjen v pomoč in usmeritev staršem in terapevtom pri opazovanju otrokovega razvoja, pri dokumentiranju napredka in pri načrtovanju osvajanja ciljev. V bodočnosti pa pri Med-Elu načrtujejo, da bodo podatki lahko služili tudi v raziskovalne namene. Namen podjetja Med-El je, da bi vsak otrok ob prejemu procesorja prejel tudi komplet LittleEARS dnevnika s prijaznim zajčkom Medijem.

Tretji modul pri podjetju Med-El še razvijajo.

Uporabo raznih testov, oblikovanih pri Med-Elu in prevedenih v različne jezike so prikazali strokovnjaki iz različnih delov Evrope. Zanimiv je bil sklop prispevkov tima za polžev vsadek iz Turčije, kjer so prikazali težave in posebnosti, s katerimi se srečujejo pri njih.

Rezultate pri uporabi testa COT, ki je prav tako kreiran pri MedEl, je predstavila Bolgarka Rumyana Petkova, ki jo bomo imeli priložnost poslušati tudi na Posvetu v Mariboru.

Nekaj posebnega pa je bila predstavitev iz Anglije. V angleškem Yorkshiru je namreč velika populacija priseljencev s Pakistana, natančneje iz področja Panjabi. Uporabljajo jezik Mirpuri Panjabi, ki je samo govorjeni jezik – nima pisave. V sodelovanju z govornimi terapevti, ki govorijo jezik Mirpuri Panjabi, so uspeli prirediti vprašalnike in teste, s katerimi spremljajo razvoj poslušanja in govora tudi pri otrocih iz te kulturne skupnosti.

Gospodična Manuela Schweizer nas je popeljala v bodočnost in pokazala, kako uporabno je delo z računalniškimi programi, ki omogočajo analizo

videoposnetkov. Predstavila je program ELAN, ki ga sama uporablja v namene dolgoročnih raziskav na področju razvoja poslušanja in govora otrok, ki so dobili PV pred drugim letom starosti.

Delavnica nam je prinesla celovito informacijo o možnostih merjenja in ocenjevanja napredka na področju poslušanja in govora pri otrocih s PV. Pri Med-Elu se zavedajo, da je potrebno merske inštrumente

prevesti v materin jezik. Glede na to, da testi preverjajo jezikovne vsebine, so primernejši za prevod testi in vprašalniki, ki zajemajo predverbalno stopnjo. Strokovni delavci in firma Med-El so pripravljeni pomagati pri prevodu, saj se zavedajo, da dokumentirani rezultati pripomorejo k razbijanju nekaterih predsodkov o uporabi polževega vsadka pri otrocih.

PRISLUHNIMO OTROKOVEMU GOVORU

Nada Hernja, Center za sluh in govor Maribor

Za dober jezikovni razvoj poleg jezikovnih sposobnosti potrebujemo zdrav sluh in dobre kognitivne sposobnosti.

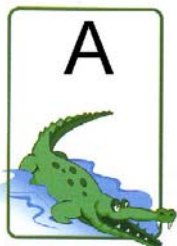
Prirojena ali v zgodnjem otroštvu pridobljena slušna okvara vpliva na besedni zaklad, pa tudi na razvoj jezikovnega znanja in posebnih jezikovnih struktur.

Poleg stopnje izgube sluha na jezikovni razvoj gluhih in naglušnih otrok vpliva tudi čas odkritja in redne uporabe ustreznega aparata (slušni aparat ali polžev vsadek).

Osnovni vzrok težav je v otežkočeni ali onemogočeni zaznavi glasov. Ker je napačno osnovno zaznavanje, je moten razvoj receptivnih kot tudi ekspresivnih jezikovnih sposobnosti. Gluhi/naglušni otroci nezadostno slušno zaznavo poskušajo nadomestiti z odgledovanjem, kar pa zmorejo le delno.

Dobljene analize na tujem jezikovnem področju ne moremo uporabiti v slovenskem jeziku. Lahko verjamemo splošnim značilnostim, ki so:

- gluhi/naglušni tvorijo krajše stavke;
- oblikujejo preprostejše stavke;
- bolje se znajdejo v gramatiki tistih oblik, ki so dobro slišne;
- slabo ali sploh ne zmorejo tvoriti oblik, ki so vezane na manj slišne glasove.

Mnogokrat se gluhi/naglušni otroci zavedo pravilne oblike besed šele takrat, ko začnejo brati. Nekaj teh zmot se dogaja vsem nam (primer: besedo bonbon slišimo kot bombon in morda šele z branjem dobimo pravo »slušno« sliko besed). Ker pa je takšnih zmot med slišječimi manj, jih hitro »popravijo«. Otroci

z okvaro sluha pa imajo preveč težav in jih sami niso sposobni popraviti: njihovo poslušanje jim ne omogoča dobrega razlikovanja in prepoznavanja vseh značilnosti v govoru okolice.

Analiza otrokovih napak je zato dobro in konkretno izhodišče za pripravo programa pomoči. Le-to strokovno pripravi terapevt, nič manj koristno pa to spoznanje ni za starše.

1.naloga:

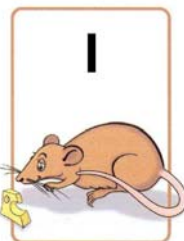
- določimo, katerih glasov otrok ne sliši;
- preverimo brez odgledovanja;
- za nalogo izberemo jezikovni material, ki ga otrok zmore.

Primeri :

Preverjanje s pomočjo Ling glasov

Če je otrok majhen in še ne moremo preverjati poslušanja in izgovorjave vseh besed, uporabimo t.i. Ling glasove (le-te uporabimo vedno tudi za preverjanje delovanja aparata).

A U I Š S M

S temi osnovnimi glasovi preverimo zaznavo in razlikovanje.

•Zaznavo preverimo tako, da otrok takrat, ko izgovorimo glas, izvede dejanje. Pri nas običajno uporabimo natikanje kock: ko otrok zasliši moj glas, natakne kocko.

•Razlikovanje z istimi glasovi: uporabimo igrače, slike, simbole..., ki jih otrok pokaže ko zasliši določen glas. Seveda se tega mora najprej naučiti; vaditi mora, da ve, da je glas S

kača, U duh....

Te naloge toplo priporočam tudi vsem staršem, katerih otroci so srednje naglušni. Mnogokrat so prepričani, da njihov otrok zmore poslušati brez slušnega aparata, saj sliši zvoke okolja, sliši, če ga pokličejo... Naj poskusijo, ali res sliši vse glasove brez odgledovanja. Mnogokrat ob takšnem preverjanju ugotovimo, da npr. brez aparata sploh ne sliši glasu S.

Mnogokrat tudi s slušnim aparatom ne zmorejo slišati vseh glasov. Ko to ugotovimo, moramo preveriti, ali je temu kriva nastavitev aparata in jo popraviti, ali pa je izguba takšna, da to ni možno.

Preverjanje s pomočjo besed

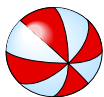
Izberemo primerne besede, ki jih naj otrok ponovi. Naloga mora biti izbrana tako, da ne preverjamo razumevanja.

Priporočam, da izberemo besede, ki jih otrok pozna, ali da pozna vsaj eno besedo v paru. Otroci, ki že berejo, lahko za to nalogo dobijo napisane besede.

Primer: izberemo serijo petih besed, ki se razlikujejo po določeni značilnosti. Otrok jih naj prepozna brez odgledovanja.

Lažja je serija dvozložnih besed, težja je serija enozložnih besed. Otrok lahko samo pokaže sliko, ki je bila imenovana.

Primer: preverimo lahko tudi besedne pare, kjer otroku ponudimo samo eno besedo iz para. Ali bo vedno ugotovil pravo besedo?

ŽOGA

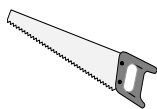
ŽABA

RAČKA

NOGA

ŽAGA

MAČKA

ČEBULA

SONCE

SMREKA

ČEBELA

SENCA

STREHA

Na tak način dobimo zelo zanesljivo sliko o tem, katerih glasov otrok:

- sploh ne sliši,
- jih sliši nezanesljivo (včasih da, včasih ne),
- jih zamenja za druge glasove.

Naloga:

- določimo, kako dolge stavke lahko ponovi;
- določimo, katere besedne vrste mu delajo največje težave;
- določimo, katere glasove in na katerih mestih jih praviloma ne slišijo (preslišijo).

Preverite, kako dolge stavke lahko otrok ponovi. Pri majhnih otrocih so to:

- dvobesedni stavki (Avto vozi. Letalo leti. Aja medo.)

- trobesedni stavki (Mama vozi avto. Teta pije mleko. Ata kuha kosilo) Ugotovimo, ali otrok zmore ponoviti vse tri besede, ali ponovi le dve. Če je temu tako, ugotovimo, katere besede praviloma izpušča. (Npr. če vedno ponovi: Mama avto. Teta mleko; izpušča glagole.)

Kasneje so to daljši stavki.

Nekatere ponovijo brez težav, druge spet ne. Iz napak, ki jih opazimo, lahko zaključimo:

- katere besedne vrste »manjkajo« (jih otrok praviloma ne ponovi),
- kateri glasovi so slabo zaznani, zato ponovi besede narobe.

Mnogokrat nas zavede otrokovo razumevanje. Vidimo da sliši in razume, saj nam odgovori, izvede navodilo... Težave v uporabi jezika vidimo takrat, ko želi/mora nekaj povedati, ko mora v šoli tvoriti stavke...

Če se naučimo dobro poslušati (in beležiti) otrokovo izražanje, bomo lažje ustvarili situacije, igre, naloge, s katerimi bomo pomagali otroku »zapolniti luknje« v njegovem izražanju.

Zato se moramo najprej sami naučiti poslušati - zavestno poslušati, kako naš otrok posluša, odgovarja in govori.

Tudi najmlajšim pomagam slišati!

SLUŠNI APARATI - WIDEX d.o.o., Ljubljana, Resljeva 32, tel.: 01/234 57 00, e-pošta: widex@widex.si, spletni naslov: www.widex.si

UČITI SE, UČITI IN ZOPET UČITI...

Diana Ropert, Center za sluh in govor Maribor

Učenje, učenje in zopet učenje.... Saj ga bo kmalu konec!!! Kaj res? Ne, te trditev prav gotovo ne drži. Drži da se učimo od rojstva do smrti.

Kakšnega šolarja bi ob tej misli spreletel srh. Mi, odrasli pa se te resnice s starostjo vse bolj in bolj zavedamo. Učenje je pravzaprav najpomembnejša človeška sposobnost. Od tega, kako se učimo je odvisno vse naše življenje. Veliko staršev, pa tudi otrok, učenje jemlje kot problem. To tudi je, če se ga ne lotimo prav. Ta problem čutimo tudi defektologi, ki pomagamo otrokom skozi šolanje. V tem prispevku bom razmišljala o šolskem učenju in kaj storiti, da bi bilo našim otrokom lažje. Vsak med nami ima neizmerljive sposobnosti za učenje. Sposobni smo mnogo bolj, kot si lahko predstavljamo. To so razveseljiva dejstva, ki so rezultati znanstvenih raziskav zadnjega desetletja prejšnjega stoletja. O delovanju možganov so nam odkrile veliko več kot prej v vsej človeški zgodovini. Sedaj vemo, da bi vsak od nas lahko uporabil svoje umske sposobnosti veliko, veliko bolje. Osredotočila se bom predvsem na šolsko, manj na vseživljenjsko učenje.

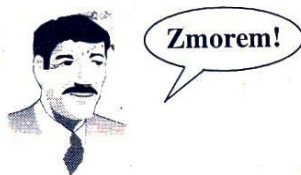
Pogosto slišim: saj se je učil cel dan, cel teden.... v šoli pa je pokazal tako malo, dobil je le dobro ali celo zadostno. Kako je mogoče? Vprašati pa se moramo: kako se je učil, kaj se je učil, kaj je delal, ko se je »učil«, kako je snov razumel, kako jo je znal povezati z že znano snovjo, kako in koliko je ponavljal in utrjeval in kaj se je zgodilo, ko je moral znanje pokazati. Kdo mu je stal ob strani in preverjal, če snov sploh razume in ga vzpodbujal ter

pomagal pri raziskovanju snovi? Premalo storimo, če otroka pošljemo le v sobo se učiti. Otrok je res dalj časa v sobi in nam nato zagotavlja, da se je učil cel popoldan. In verjetno se tudi je. Pa smo pri zgoraj navedenih vprašanjih!

Poglejmo šest korakov, ki nam bodo pomagali k bolj učinkovitemu učenju:

1. Pripravite se za učenje.

Pomembna je sproščenost (ne se učiti samo pred testi in spraševanji), samozavest (zmorem!) in motiviranost (vizija, določen cilj, delovni načrt).

2. Sprejemanje in prilagajanje informacij.

Informacijo morate najprej točno slišati, jo razumeti, si jo predstavljati, videti, jo povezati z življenjem, z že znanimi dejstvi.

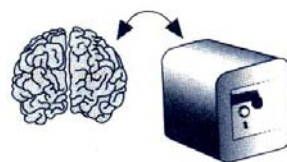
3. Poučevanje in poglobljanje učne snovi z vašimi SEDMIMI INTELIGENCAMI (slušna,

jezikovna, matematično-logična, vidno-prostorska, medosebna, avtorefleksivna, telesno-gibalna). Dokazano je, da se sposobnost učenja zelo poveča, če znate uporabljati vse vrste inteligenc.

4. Pomnenje ključnih dejstev.

Nekaj ključnih dejstev obudi v spominu vse, kar ste se naučili.

5. Pokažite svoje znanje.

Preverite, ali vsebino res razumete! Nato naučeno vadite in uporabljajte

6. Presodite, kako ste se učili.

Tako nenehno izboljšujete način svojega učenja.

Če bomo našim otrokom pomagali, da bodo osvojili tak način učenja, jim kasneje ne bo težko, ne hudo. (Se nadaljuje)

MOJCA ODGOVARJA...

Mojca Mihelič

Lepo pozdravljeni v moji novi rubriki »Mojca odgovarja...«!!!

V ponos in čast mi je, da Vam lahko povem svoja doživetja, mnenje, izkušnje.

Zaskrbljen oče gluhe hčerke mi je postavil vprašanje: kaj meniš o integraciji; pravi, da sam ne ve, kaj je boljše za njo oz. njeno prihodnost.

Torej, moje mnenje o integraciji. Integracija je za motene osebe, slabo slišče, invalide, skratka osebe s posebnimi potrebami. To pa pomeni, da jih vključimo v normalno šolo in ne v posebne šole ali centre. Tako se lažje vključi in spozna, kako je biti v normalnem okolju. Lahko se bo razvijal/a v samozavestno, samostojno osebo. Res pa je, da je sprva zelo težko, ker se je treba navaditi: pri slabo sliščih so nove besede, novi učitelji, novi sošolci/sošolke, vse to je res malce nekam stresno, a mine. Kajti vedno bolj bo srečen/srečna v novem okolju.

Vam pa bo čez čas hvaležen/hvaležna, da ste ji to omogočili, verjemite mi.

Kajti jaz sem zelo hvaležna staršema. Sama sem v integraciji in vem kako je. Sedaj hodim v gimnazijo v Mariboru. Opažam tudi, da je vedno več ljudi s posebnimi potrebami v integraciji. To me zares veseli. Ko smo se pred 8 leti dva sošolca in jaz vključili v projektno nalogo Republike Slovenije, je bilo integracije otrok zelo malo. Naša učiteljica, surdopedagoginja Jana je zapisala vse napredke, nas snemala in poročala odgovornim itd. Tako so videli, da zares deluje ta »pomoč... V šoli bodo vašim otrokom nudili dovolj pomoči, dodatne vaje, razumevanje... Starši, vzpodbujajte otroke pri tem, da se mora učiti... Vem, da bodo sprva godrnjali, a se splača. Ker čez čas bodo sami spoznali, da ima vsako učenje svoj razlog. Toplo priporočam, da ne smete biti preveč popustljivi, nagrajujte otroka za vsak napredek, ko bo dobil lepe ocene, ko si bo ustvaril novo prijateljstvo, itd. Darilca pa naj bodo majhna,

lepa, sladka. Npr.: igračka, sladkarije... To ga bo še dodatno spodbujalo, da se bo potrudil.

Čez nekaj let boste opazili, da je vedno bolj samostojen, da se je vključil v življenje in da bo kljub svojim posebnim potrebam sprejet v družbo sovrstnikov ter bo užil oz. živel svoje življenje.

Vaša vprašanja za mojo rubriko pošljite na naslov: Center za sluh in govor, Vinarska ul 6, 2000 Maribor s pripisom »za časopis Objem zvoka«

IZOBRAŽEVANJE

Naslov programa: Delo z gluhihimi in naglušnimi otroki

Koordinator: Nada Hernja, prof. def.

Število ur: 24

Število udeležencev: 25

Čas izpeljave: 14. 09. 2006 in 28. 09. 2006

Ciljna skupina: Kdor izpolnjuje pogoje za vzgojitelja predšolskih otrok in izvaja nerehabilitacijski del dodatne strokovne pomoči.

Cilj: Seznaniti z načeli vzgoje in izobraževanja predšolskih gluhih in naglušnih otrok in otrok s polževim vsadkom, z njihovimi značilnostmi, z metodami in oblikami dela z otroki, s specialno-didaktičnimi pripomočki in

pomenom izvajanja dodatne strokovne pomoči. Usposobiti za uporabo navodil za prilagojeno izvajanje področij dejavnosti za predšolske otroke s posebnimi potrebami in za sodelovanje pri pripravljanju individualiziranega programa.

Vsebine in predavatelj:

- Okvara sluha in njene posledice: Diana Ropert
- Značilnosti predšolskih gluhih in naglušnih otrok ter otrok s PV: Alenka Werdonig
- Razvoj poslušanja in govora v predšolskem obdobju: Nada Hernja
- Tehnični pripomočki: Milan Brumec
- Rehabilitacija v predšolskem obdobju: Diana Ropert

- Predšolski otrok s okvaro sluha pred vstopom v vrtec: Diana Ropert
- Pomen vključitve predšolskega gluhega in naglušnega otroka v vrtec: Alenka Werdonig
- Gluhi in naglušni otrok ter otrok s PV v vrtcu - prilagoditve: Alenka Werdonig
- Dodatna strokovna pomoč: Alenka Werdonig, Nada Hernja
- Ritmične in glasbene stimulacije v vlogi razvoja govora ter pomen organizirane igre: Sergeja Grögl
- Praktične predstavitve: Nada Hernja
- Delo s starši otrok s posebnimi potrebami in ostalimi starši: Alenka Werdonig
- Timsko sodelovanje strokovnih delavcev za izvajanje programa: Diana Ropert

PREDNOSTI IMPLANTACIJE POLŽEVIH VSADKOV PRI MAJHNIH OTROCIH

Erika Dolinšek, SALUS, Ljubljana, d.d.

Povzetek članka »The benefits of Cochlear Implantation in Young Children«
avtorice Tanye Drinkwater, Cochlear Ltd, Sydney

V zadnjih 30 letih je razvoj tehnologije, medicine in nekaterih drugih področij omogočil več tisočim ljudi z okvaro sluha povezavo s svetom zvoka. V začetku so implantirali polževe vsadke le odraslim s postlingvalno izgubo sluha. Po letu 1990, ko je bila odobrena uporaba polževih vsadkov tudi pri otrocih, se je starost ob implantaciji postopno znižala na dve leti, po letu 2000 pa so v mnogih državah znižali mejo na 12 mesecev, saj so pridobili dovolj izkušenj za implantiranje pri tako majhnih otrocih.

Zgodnja obravnava otrok z motnjami sluha ponuja najboljše možne rezultate, saj omogoča uporabo normalnih razvojnih poti znotraj običajnega razvojnega obdobja. Pri implantaciji polževih vsadkov pri zelo majhnih otrocih se pojavi mnogo vprašanj, lastnih tej skupini pacientov, ki so povezani s kirurgijo in anestezijo, diagnosticiranjem in programiranjem ter zanesljivostjo polževega vsadka.

Otroci z normalnim sluhom razvijejo govor s poslušanjem in posnemanjem govora v svojem okolju. Otrok z okvaro sluha te informacije ne prejme, kar se kaže v težavah pri poslušanju (sposobnost razumevanja) in razvoju govora in jezika (sposobnost izražanja). Posledično imajo ti otroci zmanjšane govorne sposobnosti in večje težave pri šolanju. Danes je že dobro znano, da zgodnje odkritje okvare sluha, skupaj s primerno obravnavo, lahko izboljša govorne sposobnosti teh otrok. Literaturni viri navajajo, da je 6 mesecev kritična starost v razvoju jezika. Otroci z okvaro sluha, ki so obravnavani okoli te starosti, dosežejo značilno boljši razvoj jezika kot otroci, ki so bili

obravnavani po starosti 6 mesecev.

Eden najbolj pomembnih dosežkov pri obravnavi okvare sluha pri otrocih je uvedba univerzalnega presejalnega testiranja sluha pri novorojenčkih. V državah, kjer je bilo le-to uvedeno, je povprečna starost odkritja prirojene okvare sluha padla z 2,5 let na 3 do 6 mesecev. To pomeni, da je izguba sluha lahko identificirana pred kritično starostjo za razvoj jezika. Seveda pa je potrebno poudariti, da zgodnje odkritje okvare brez pravočasne obravnave ne vodi k optimalnim rezultatom. Ocenjujejo, da se 1 na 1000 novorojenčkov rodi z zmerno do težko okvaro sluha. Pri presejalnem testiranju sluha se uporabljajo objektivni neinvazivni elektro-fiziološki testi za odkrivanje in diagnosticiranje okvare sluha pri novorojenčkih. To predstavlja spodbudo za zagotavljanje izobraževanja staršev, da lahko situacijo sprejmejo in se odločijo za najboljšo pot za svojega otroka. Približno 90 % otrok, rojenih z okvaro sluha, se rodi staršem z normalnim sluhom. Večina teh staršev želi, da njihov otrok razvije slušne in govorne sposobnosti, predvsem

zaradi potencialnih socialnih, vedenjskih in čustvenih problemov, ki jih lahko ima otrok, ki se ne more normalno sporazumevati.

Glavni pomisleki, ki se pojavljajo pri implantaciji polževih vsadkov pri majhnih otrocih, so kirurški in anestezijski, nekaj dvomov pa je tudi o pridobivanju točne povratne informacije za oceno zaznavanja govora in zagotavljanje optimalnega nastavljanja aparata ter o zanesljivosti polževega vsadka.

Danes je na voljo mnogo literature, ki dokazuje, da so ti pomisleki večinoma neupravičeni. Povzetki literature so navedeni v nadaljevanju.

Anatomske strukture polža, obrazni živec in obrazni recesus so ob rojstvu že popolnoma razviti ali zelo blizu velikosti pri odraslem. Temporalna kost tekom otroštva zraste v povprečju za 12 mm razdalje med notranjim ušesom in površino temporalne kosti, vendar večina zraste v prvih 12 mesecih. Vsi polževi vsadki Nucleus omogočajo preko 70 mm rezerve za to rast.

V lobanjo mora kirurg izvrtati vrtino za namestitev polževega vsadka. Polžev vsadek Nucleus potrebuje najmanjšo vrtino med

vsadki, ki so na voljo na tržišču. Večina kirurgov izvrti vrtino zelo blizu duri (zunanji možganski membrani), kljub temu pa niso opazili škodljivih učinkov pri uporabi te tehnike. Kot komplikacija pri implantaciji polževega vsadka se omenja meningitis, vendar potencialna možnost za meningitis obstaja pri katerikoli operaciji notranjega ušesa. Otroci, ki prejmejo polžev vsadek, imajo lahko že v osnovi povečano tveganje za meningitis, z ali brez polževega vsadka. Študije kažejo, da ni dokaza za povečano dolgoročno tveganje bakterijskega meningitisa pri implantaciji polževih vsadkov Nucleus. Starši se lahko tudi pozanimajo pri zdravniku glede možnosti cepljenja proti meningitisu.

Pri pomisleku v zvezi z anestezijo je bistvena razlika v fiziologiji otrok, saj le-ti drugače reagirajo na standardno anestezijo, namenjeno odraslim. Potrebno je biti pozoren na srčno-dihalne in nevrološke razlike, posebno pri otrocih, mlajših od 12 mesecev, zato je pomembno sodelovanje izkušenega otroškega anesteziologa.

Izboljšave v elektrofiziologiji, tehnologiji polževih vsadkov in metodah programiranja danes omogočajo uspešno obravnavo tudi pri zelo majhnih otrocih. To med drugim omogoča posebna tehnika NRT (Neural Response Telemetry = telemetrija odzivov slušnega živca), ki služi kot dopolnitev odziva majhnega otroka in mu tako omogoča, da prej prejme slušno informacijo.

Cochlear redno poroča o zanesljivosti polževih vsadkov Nucleus za vse vrste vsadkov in za njihovo celotno življenjsko dobo. Pri tem se uporablja mera kumulativni odstotek preživetja (cumulative survival percentage - CSP), ki pove, kakšen odstotek vsadkov še vedno

pravilno deluje v določenem času po implantaciji. Zanesljivost modela polževega vsadka CI24R je ves čas prisotnosti na trgu preko 99 %, pomembna pa je tudi ugotovitev, da se pri vsaki naslednji generaciji polževih vsadkov družbe Cochlear zanesljivost izboljšuje.

Merjenje uspeha implantacije polževih vsadkov pri majhnih otrocih zahteva analizo širokega spektra rezultatov, kot so zaznavanje zvoka in govora, razvoj govora, razumljivost

govora, obravnava, osebne prednosti in manjši stroški. Pri vseh pa lahko zaključimo, da zgodnje odkritje, pravočasna obravnava in implantacija dajo najboljše rezultate.

Če bi želeli prebrati celotni članek v angleščini, pokličite na tel. 01/5899172 ali pišite na elektronski naslov cochlear@salus.si.

Prvi vodotesni* govorni procesor na svetu

Nucleus freedom™ : ena celovita rešitev za boljši sluh

Vodotesni govorni procesor, ki je odporen na prekomerno potenje, vlago in kapljice vode, je le ena od inovacij, razvitih na podlagi novega, revolucionarnega sistema polževega vsadka, Nucleus® Freedom™.

Za dodatne informacije obiščite našo spletno stran www.cochlear.com ali pa se obrnite na podjetje SALUS, Ljubljana, d.d., ki je zastopnik družbe Cochlear v Sloveniji (tel: 01/5899172, e-mail: cochlear@salus.si).

*Govorni procesor Nucleus Freedom je vodotesen do stopnje IP44 po mednarodnem standardu IEC60529. Procesorja ne smete potapljati v vodo. Nucleus je zaščiteno ime družbe Cochlear Limited. Cochlear, elipsni logo in Freedom so zaščitena imena družbe Cochlear Limited.

Hear now. And always. Cochlear™

PIKNIK 2006

Foto: Milan Brumec, Center za sluh in govor

POLŽKI

Ali je še kdo v Sloveniji, ki nam bo poslal svojo priljubljeno fotografijo za našo novo rubriko: POLŽKI?

Danes se Vam predstavlja Vida kot prijateljica živali.

SARIN ŠESTI ROJSTNI DAN

Starša Bogdan in Melita

V nedeljo 14. maja smo v Celju praznovali Sarin 6. rojstni dan. Sva starša šest letne deklice s polžkovim vsadkom. Pomembno se nama zdi, da se Sara druží s svojimi vrstniki, zato sva se odločila, da za njen šesti rojstni dan pripravimo žur.

Povabili smo otroke s polžkovim vsadkom in njihove starše iz Ptuja, Celja Velenja, Radovljice in Portoroža. Tako smo na enem mestu združili pol Slovenije. Naši otroci so zelo iznajdljivi, živahni in veseli, večkrat se v težavah znajdemo mi starši, zato smo si lahko izmenjali izkušnje. Da bodo naši otroci osvojili govor, bo potrebno prehoditi dolgo in trnovo pot. Vrh bo osvojen, tudi z nasveti-pomočjo staršev drugih otrok in takrat bo naše skupno zadovoljstvo toliko večje.

Sprejeli smo odločitev, da bi se morali večkrat dobiti. Zato dragi starši organizirajte žure, da se bodo otroci lahko družili s svojimi vrstniki. Vi starši pa pridobili neprecenljive izkušnje.

GLASBENE DROBTINICE

Sergeja Grögl, Center za sluh in govor Maribor

Medsebojni zvočni stik, ki se razvija v razgovoru, je od vsega začetka potreben za normalni duševni razvoj otroka. Igre z rokami in prsti, pesmice ki vzpodbujajo otrokovo gibčnost, predvsem pa vsak telesni stik z otrokom, daje dojenčku občutek varnosti in zaupanja. Posebnost vseh otroških igrice in pesmic je ponavljanje, ki utrdi otroku samozavest.

Starost od 0 do 3 let:

Igre s prsti

Palček je zbolel:

ta ga ima rad (kazalec),
ta ga daje spat (sredinec),
ta mu kuha žgančke (prstanec),
ta mali mu poje vse (mezinec).
Ali vidiš zajčka? (palec)
Ta ga lovi (kazalec),
ta ga dobi (sredinec),
ta ga domov pelje (prstanec),
ta mali mu korenček da (mezinec).

Igrice za roke

Hitro skleni rokice,
Da si narediva hišice.
Hišica mala,
tukaj je stala,
vetrček gre,
hišico podre.
(Po nemškem izročilu)

Biba leze, biba ni,
tovor nese, osel ni,
roge ima, kozel ni,
polž je, polž je, ha, ha, ha.
(Slovenska ljudska)

NA KOLENU (Oton Župančič)

Diči, diči, diča,
urno na konjiča,
na konjiča vranega,
nobro osedlanega.

Diči, diči, diča,
deček nima biča,
deček nima ne ostrog,
da pognal bi konja v log.

Govorimo, pojemo in se giblremo

IGRAMO SE, IGRAMO SE

(Slovenska ljudska)

Igramo se, igramo se,
veselo trkamo.
Kazalček se utruđi,
sredinček koj začne.

Igramo se, igramo se,
veselo trkamo.
Mezinček se utruđi,
ročica koj začne.

Igramo se, igramo se,
veselo trkamo.
Sredinček se utruđi,
prstanček koj začne.

Igramo se, igramo se,
veselo trkamo.
Ročica se utruđi,
peščica koj začne.

Igramo se, igramo se,
veselo trkamo.
Prstanček se utruđi,
mezinček koj začne.

Igramo se, igramo se,
veselo trkamo.
Peščica se utruđi,
komolček koj začne.

USPAVANKA

(Miča Lesjak)

Miča Lesjak

Nana, nana,
prišel je zaspanček,
sedel na oči,
punčka sladko spi.

ČIČIPHU

(Mira Voglar)

Mira Voglar

Čičičičičiči,
vlaku
se mudi!
Vse hitreje pelje
in s kolesi melje.
Čičičičičiči,
vlaku
se mudi!

Čičičičičičiphu,
pa smo
zopet tu!
Vlak se že ustavlja,
vse se v njem poslavlja!
Čičičičičičiphu,
pa smo
zopet tu!

KJE JE COPATEK

(Milena Batič)

Janez Kuhar

Je copatek, je copatek,
za pečjo leži.
V njem pa sladko,
v njem pa sladko
Metkin mucek spi.

Starost od 3 do 5 let:

Rime, verzi, igra s prsti

Tri do pet letni otrok se navdušuje nad rimami in verzi, rad jih ponavlja in se jih hitro uči na pamet. Z nizkim ali visokim

glasom ali kar v dvoje v razdeljenih vlogah povemo take in podobne pesmice.

Dober dan, kaj bo danes lepega?

»Danes se bomo jezili!«

»To pa ni lepo.«

»Danes se bomo trudili.«

»To pa ni lepo.«

»Danes se bomo igrali in se skupaj smejali.«

»Dajmo se, kar dajmo se, to pa je lepo.«

Ko otroka zbudimo in oblačimo, se še posebej rad igra:

Doro jutro, nožice, kako vam je ime?

Jaz sem trček, jaz pa brček, zebe naju kar hudo.

Hitro, hitro tople hlačke, dajte nam še debel plašček, da obema bo toplo.

Dobro jutro, ročice, kako vam je ime?

Jaz sem desnič, jaz pa levič, zebe naju kar hudo.

Brž oblecite mam jopič, srajčko čez majčko in ruto čez njo, da naju v mrazu zeblo ne bo.

Kaplja, kaplja,

- s konicami dveh prstov trkamo na mizo;

dežuje, dežuje,

- trkamo s konicami vseh prstov;

lije kot iz škafo,

- hitreje in močnejše trkamo;

toča pada, toča pada,

- z vsemi prsti hkrati trkamo po mizi;

bliska se hudo,

- s prsti rišemo strelo v zrak;

grmi, grmi,

- s pestjo udarimo večkrat po mizi;

vsak otrok domov beži. –

tečemo s prsti po mizi in skrijemo roke za hrbet.

Igrane pesmi

Približno v tretjem letu se začne otrok igrati z drugimi in ga lahko uvrstimo v skupino doma, na igrišču, v vrtcu. Rad se pogovarja in igra z drugimi otroki, rad jim kaj pokaže ali pa jih posnema. Pri tem se okrepi njegova samozavest, hkrati pa se znebi psiholoških zavor.

RINGARAJA

(Slovenska ljudska)

LEPA BELA LILIJA

(Slovenska ljudska)

MUZIKANTSKA

(Janez Bitenc)

Janez Bitenc

METULJČEK CEKINČEK

(Janez Bitenc)

Janez Bitenc

Potem ko želodček, poln kakor sodček bil je nalit, sem rekel marjetki, drobceni cvetki: »Zdaj sem pa sit.«

Starost od 5 do 7 let

Veseli verzi

Taki verzi niso primerni samo za branje in za učenje na pamet. Otrokom pridejo prav tudi zato, da jih na ves glas ali prav po tiho ponavljajo, šepetajo in jecljajo, zelo hitro ali pa čisto počasi recitirajo in zraven ploskajo ali jih pojejo po izmišljenih napevih. Vsebinsko pesmi lahko pokažejo z rokami ali na kakršenkoli drug način.

Izštevanke

An, ban
pet podgan
sedem miši
v uh me piši,
vija vaja
ven.

Didil didil, dajčka,
mi imamo zajčka, noge ima štiri,
niso nič pri miri,
en, dve, tri,
zajček si zdaj ti.

Ti boš mačka,
jaz sem miš,
jaz bom bežal,
ti loviš.

Ekate, pikate, cukate me,
abe, fabe, domine.
Ektem, pekttem, kufr štuc,
kvinte, kvante, ringa, fuc.

Pripravljamo preproste napeve:

METULJČEK CEKINČEK
(Janez Bitenc)

ČUKOVA ŽENITEV
(Ljudska)

Pojemo in rajamo
MARKO SKAČE
(Ljudska)

LOVEC NA PTIČICE
(Besedilo, prilagojeno po
nemškem izvirniku)
Če odgovor ni pravilen, lahko

ČUKOVA ŽENITEV

(Ljudska)

Čuk sedi na veji, tralala, tralala,
sova na vereji, hopsasa.

Sova čuku miga, tralala, tralala,
češ, pa se vzemiva, hopsasa.

Čuk pa sovo vpraša, tralala, tralala
kol'ko dota znaša, hopsasa.

MARKO SKAČE

(Ljudska)

Pijte, jejte,
moj'ga brata konji.

Aj, aj, aj, aj, aj,
moj'ga brata konji.

LOVEC IN PTIČICE:

Besedilo prilagojeno po nemškem izvirniku.

zapojemo:

Odgovor žal pravilen ni,
preljubi lovec, hej!
Poskusi kar še enkrat
in pravilno nam povej.

Lovec ulovi ptičico, vpraša:
»Ptiček, kako poješ?« Ptiček
zapoje, lovec pa mora uganiti,
katero ptičko je imitiral.

Če je več otrok, ima lahko lovec
zavezane oči. Ko ulovi ptičko
vpraša: »Ptiček, kako poješ?«
Ptiček zapoje, lovec pa mora
uganiti, kdo se je oglasil.

PLEŠI, PLEŠI ČRNI KOS
(Ljudska)

V paru zaplešemo polko,
poskakujemo, vlačimo se
naprej in nazaj, vrtimo v krogu,
dokler traja petje prve kitice. Če
je več otrok oziroma plesalcev,
se v drugi kitici pari zamenjajo.

VESELE POČITNICE!

PLEŠI, PLEŠI ČRNI KOS

(Ljudska)

Plesal bom s siničico,
lepo mlado ptičico
s peto tolkel bom ob tla,
tresla se bo zemlja vsa.

10 let
polževega vsadka v Sloveniji

3. slovenski posvet o
rehabilitaciji oseb s
polževim vsadkom
Maribor, 10. - 11.
november 2006

CI—2006

9. mednarodna konferenca o polževih vsadkih in sorodnih znanostih

14.-17. junij

Cesarjeva palača Hofburg, Dunaj

POROČILO IZ 9. MEDNARODNE KONFERENCE O POLŽEVIH VSADKIH

Nada Hernja, Center za sluh in govor Maribor

9. mednarodna konferenca o polževih vsadkih in sorodnih znanostih je potekala od 14.-17. junija na Dunaju

Predsednik konference, prof. Wolf-Dieter Baumgartner, je v uvodu navedel več kot 1000 udeležencev z več kot 600 prispevki iz 80 držav sveta.

Ker se je večina konferenc odvijala v ZDA, je bila konferenca na Dunaju prava priložnost; tudi za naju z Milanom, saj sva se je s pomočjo firme MED-EL lahko udeležila brez kotizacije (ki je bila mimogrede nesramno visoka).

Sedaj pa nastane problem: kako opisati dogajanje tako bogate, velike prireditve? Pravzaprav je to nemogoče. Nemogoče je spremljati vse predstavitve, saj se istočasno odvijajo v več dvoranh. Mogoče pa si je ustvariti vtis: vtis o tem, kaj se dogaja na področju polževega vsadka (PV) v svetu, s katerimi vprašanji so trenutno zaposleni vodilni strokovnjaki in centri, katere so novosti v razvoju.

Trije proizvajalci PV (Med-El, Cochlear, Advanced Bionics) so predstavili novosti svojih programov in prve rezultate novih izdelkov.

Teh nekaj tematskih področij nakazuje širino programa:

- osnovne raziskave
- genetika
- operacije
- rezultati implantacije PV

- rehabilitacija
- testiranja
- kvaliteta življenja in varnost PV
- polžev vsadek pri večvrstno motenih
- obojestranski PV
- komplikacije pri PV
- elektro-akustična stimulacija
- vzgoja
- izkušnje s PV v svetu
- rezultati PV
- implantirani slušni aparati
- zvok glasbe
- avdiološki rezultati
- ...

V programu so se pojavila skoraj vsa svetovno znana imena s področja PV, poleg njih pa seveda nešteto nam manj znanih imen, tudi s področja bivše Jugoslavije. Tudi Slovenijo lahko, zahvaljujoč Sabi Battelino, Klinični center Ljubljana štejemo

med aktivne udeležence kongresa.

Področje rehabilitacije bi lahko imenovali naše področje, ki ga pa iz Slovenije nismo zastopali. In zakaj ne?

So se pa aktivno predstavili iz Srbije, iz Republike srbske in Hrvaške.

In v katero smer se razvija implantacija? V smer reševanja drugih okvar sluha s pomočjo implantov: kombinacije polževega vsadka s slušnim aparatom.

hear **LIFE**

11TH DANUBE SYMPOSIUM 2006

INTERNATIONAL OTORHINOLARYNGOLOGICAL CONGRESS

BLED, SLOVENIA, SEPTEMBER 27-30, 2006

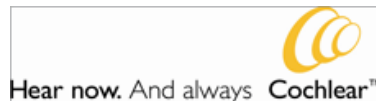
General sponsors

Platinum
MedEL

hearLIFE

Gold
Cochlear

Silver
Mobitel

3. SLOVENSKI POSVET O REHABILITACIJI OSEB S POLŽEVIM VSADKOM z mednarodno udeležbo

10. – 11. november 2006

ORGANIZATOR

Center za sluh in govor Maribor
Vinarska 6, SI 2000 Maribor

Tel: +386 (0)2 228 53 40

Fax: +386 (0)2 228 53 63

E-mail:

aleksandra.markus@guest.arnes.si

Splet:

[http://www.z-csg.mb.edus.si/
posvet/](http://www.z-csg.mb.edus.si/posvet/)

SLUŽBENI JEZIKI

Slovenski jezik

Hrvaški jezik

Angleški jezik

KRAJ POSVETA

Kongresni center Habakuk, Maribor,
Slovenija

TEMATSKA PODROČJA

Indikacije

Operativni poseg

Nastavitve govornega procesorja

Tehnični dosežki

Rehabilitacija

Družba in okolje

Izobraževanje

Nove perspektive

NAČIN SODELOVANJA

Udeleženec brez prispevka

Udeleženec s prispevkom

Udeleženec s predstavitvijo posterja

POMEMBNI DATUMI

1. april 2006: prijava referata s
povzetkom

1. junij 2006: oddaja referata

KOTIZACIJA

Prijavljeni do 01.04.2006: 33.000 SIT

Prijavljeni po 01.04.2006: 39.900 SIT

Starši in uporabniki PV: 16.000 SIT

Študenti: 3.000 SIT

(V ceno je zajet DDV.)

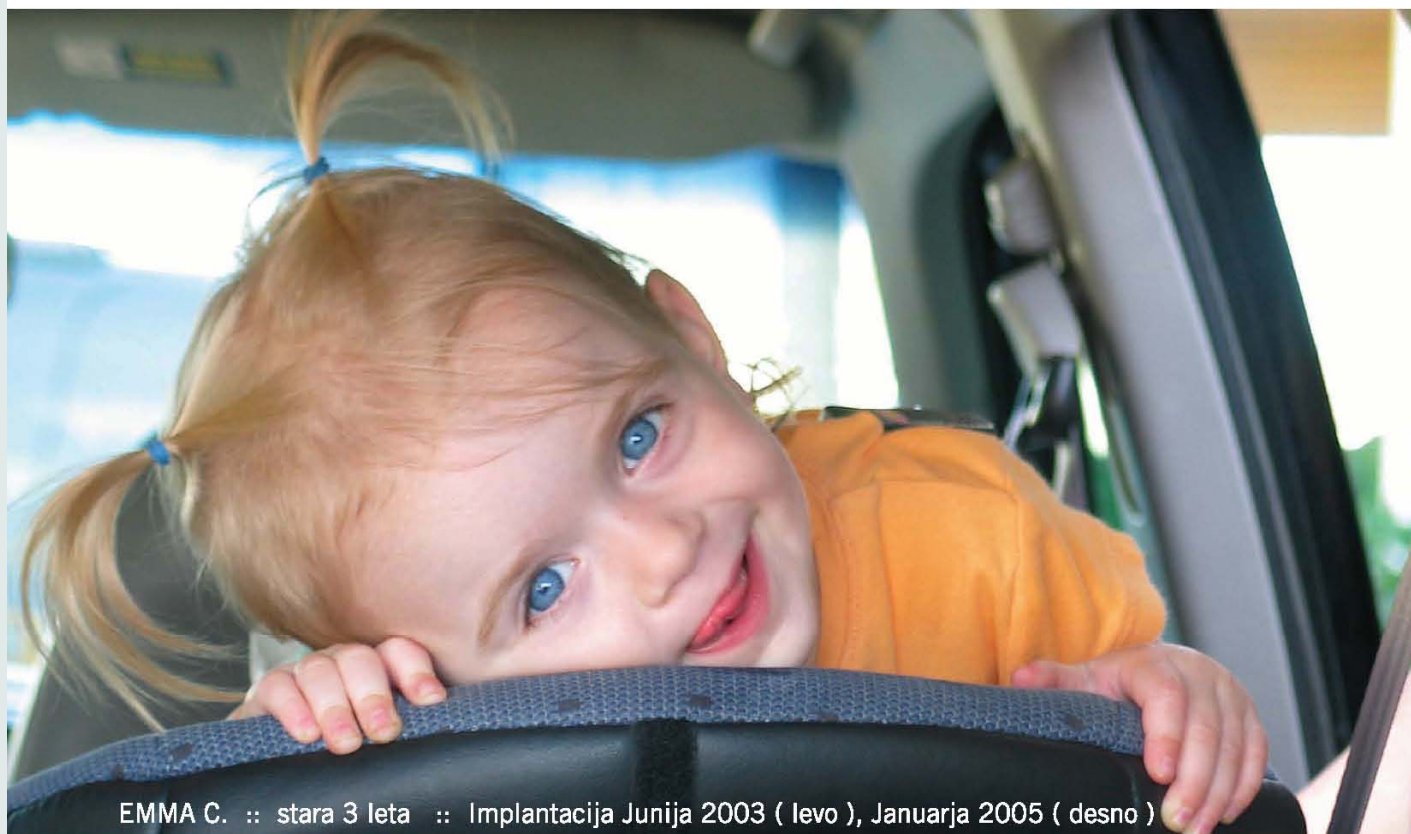
Plačila: Številka podračuna: 01100-
6030690047, sklic: 00-9006 Davčna
številka: 86790455

KOTIZACIJA VKLJUČUJE

Zbornik

Osvežitev v odmorih

LAHKO

EMMA C. :: stara 3 leta :: Implantacija Junija 2003 (levo), Januarja 2005 (desno)

.....jo naučim novih pesmi in jo gledam ko pleše
.....ji berem pravljice
.....jo poslušam, ko se pogovarja s prijatelji
.....ji zašepetam " Rada te imam "
.....verjamem, da bo postala kar si želi

LAHKO